

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt III. Qualiter fides circa suos articulos sit vivificanda, & primo circa
Dei cognitionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

aberrat, quando à communi sanctorum Patrum doctrina recepta & usitata magis recedit.

Unde & in libris legendis, & concionibus audiendis, non gustum, aut sensum delectationem, sed ædificationem inquirunt, majoremque devotionis ex scriptura sacra, præsertim sacrosancti Evangelij lectione, fructum hauriunt, quam quorumlibet aliorum librorum: quanquam & hi, dum sanam doctrinam continent, quia magnæ utilitatis esse solent, in pretio & veneratione sint habendi.

CAPVT III.

Qualiter fides circa suos articulos sit vivificanda, & primo circa DEI cognitionem.

Hæc autem est vita æterna, inquit Salvator, *Hæc autem est vita æterna, inquit Salvator, ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti JESUM Christum;* Ita Dei, & JESU Christi cognitio, fidei nostræ substantia, principium, & fundamentum est totius felicitatis, & beatitudinis æternæ: imo & perfecta sanctorum, quæ in clara Dei visione consistit, beatitudo. Sed cum hanc carnis nostræ mortalitas nondum admittat, ad fidem recurrere debemus, ejus obscuritate contenti; quia DEVM ut in se est, & DEVM incarnatum cognoscimus, fontem attingimus præcipuorum operum creationis mundi, & redemptionis generis humani: quæ principalia sunt fidei nostræ fundamenta.

Prima namque prædictarum cognitionum, primam symboli partem, quæ ad primam Trinitatis personam refertur: *Credo in DEUM Patrem omnipotentem, Creatorem celi & terræ, cæterisque divinitatis articulis complectitur, qui ad hunc primum referuntur.*

Altera verò, alteram eiusdem Symboli partem, & articulos Sacrosanctæ humanitatis Christi Domini: sicut enim corpora cælestia duobus voluntur polis, arctico, & antarctico, ita & omnes fidei orbes five articuli, duplici cognitione fundantur, DEI, & JESU Christi.

Quia ergo hæc cognitio fide acquiri, & augeri debet, necessarium erit declarare, qualiter circa ipsum DEVM fidem exercitare, & praticare debeamus, unde copiosus promanabit fructus, magna Dei æstimatio, quam individuae sociabunt comites, reverentia, amor, & gratiarum actio.

De divinis perfectionibus §. 12

Primò, quid sit DEVS, non manifestat fides, neque enim possibile est humanæ mentis aciem, eo in hac vita pertingeret veritatem, quæ de Deo per fidem revelata accipimus, tanta, tamque sublimia sunt, ut ipso Deo sint digna. Fide enim confitemur, Deum ita esse magnum, immensum, ac incomprehensibilem, ut major, aut æqualis cogitari non possit: unde eidem omnium omnino rerum magnitudines, & perfectiones, intellectu hominis, & Angeli imaginabiles, in summo perfectionis gradà attribuiamus, infinitam sapientiam, bonitatem, potentiam, sanctitatem, pulchritudinem, iustitiam, misericordiam, ac specialiter omnipotentiam tantam, tamque universalem, ut totius mundi, omnique creaturæ fabrica, non amplius consistit Deo, quam

quod inquit David, *ipse dixit: & facta sunt, ipse mandavit, & creata sunt:* & quod omnem excedit admirationem eadem, qua hunc mundum facilitate, alios quoque milenos æqualis, imò & majoris pulchritudinis, magnitudinis, & ornatus unico momento, & nutu creare posset.

Fide agnoscimus, & fatemur: DEVM res istas omnes sine necessitate creasse, sine lassitudine gubernare, sine ulla mutatione eundem permanere, & unicuique sine distractione providere, omnia à Deo dependere, ipsum verò à nullo, res omnes mutabiles, Deum sine ulla mutatione eundem permanere, omnia ex diversis composita, Deum nec compositionem pati, nec divisionem, cætera innovari, & veterascere, Deum autem semper eundem ipsum esse, & annos ejus non deficere, Creaturas omnes temporum motibus, & differentiis mensurari, præterito, præsentis, & futuro, sed Deo in immutabili æternitatis suæ instanti, præteritum & futurum semper esse præsentissimum:

Denique fide profiteamur: omnem rerum creaturam essentiam, sapientiam, potentiam, secundum divinæ voluntatis beneplacitum, limitata esse, & finitam: Sed divinam naturam, omnesque ejus perfectiones infinitas esse, neque, à quoquam coangustari posse, res omnes, principio incepisse, & sine finire, posse, sed solum DEVM sine principio & sine omnium esse principium, & finem omnia solo Dei nutu annihilari posse, cum solus ipse essentialiter existat.

Tanta porro, & tam angusta Dei magnitudo est, ut inquit Sapiens, *tanquam momentum statera, sic est ante te orbis terrarum; & tanquam gutta voris ante lucem, quæ descendit in terram.* Tanta pulchritudo, ut omnis creaturarum decor, ad Dei conspectum offusceretur, tanta sapientia, ut omnia alia, hujus respectu, stulticia sit & ignorantia.

Est præterea DEVS summus bonorum amator, gratus, & copiosus servitorum sibi exhibitorem remunerator: è contra summus impiorum inimicus, abominator iniquitatum, & iustissimus peccatorum castigator.

Ac denique, in omnibus omnino perfectionibus suis est infinitus, immensus, ineffabilis, incomprehensibilis, ut revera quidquid perfectionum divinarum intelligendo attingere possunt sublimissimi seraphini, quasi nihil sit respectu ejus, quod ipsorum aciem superexcedens, adhuc infinitum, & immensum intelligendum restat.

Fidei praxis circa operationes DEI ad extra, & de creatione animatione §. 2.

Facile hinc videre licet, quam altè, & sublimiter de Dei magnitudine fides catholica sentiat, cujus, hoc, quod diximus officium est, prænumeratas perfectiones omnes, animo Christiano inculpere, & ad tanti Dei profundam reverentiam, & supremam latræ, quæ soli DEO debetur adorationem, promovere, & ita vivaciter convincere, ut se, vitamque suam paratissimus sit, pro veritatis testimonio impendere.

Majestatem hanc supremam, duobus modis se communicasse fides docet. Primò ad extra (ut vocant) videlicet per creationem. Altero verò ad intra, id est, per generationem, & inspirationem æternam mysterij Sanctissimæ Trinitatis. Circa utrumque fidei praxim tradere non abs re fuerit.

Primum itaque, fidei oculis intuebimur, qualiter

CAPVT IV.

*Quomodo fidei vivacitate erga
Christum Dominum Salvato-
rem nostrum uti debeamus?*

liter Deus infinita potentia sua cælum, & terram, & omnia, quæ in eis sunt, ex nihilo trahens, unicuique proprium esse, & naturam tribuerit, & quamquam reliquis causis secundis, virtutem producendi, & sibi similia generandi contulerit, reservavit tamen, animarum rationalium, quas adhuc quotidie de novo creat, productionem: nolens tam nobile opus suum, sigillo luminis vultus sui signatum, ab alio, quàm à se, primo omnium Effectore procedere: neque enim conveniens est, Regis effigiem tyronum penicillo exponi.

Rf. 99.

Opportunum huc fuerit, intimo recognitionis affectu, omnia Deo accepta referre, cum omnia ab ipso promanent, cum & ipsius simus multis quidem capitibus, præsertim verò, quia ipse fecit nos, & non ipsi nos: sed & admirabilem providentiam, qua Deus esse nostrum conservare dignatur, humiliter suscipere debemus, quasi hoc luteum fragilitatis nostræ figmentum cerneremus, inter tot varios casus, & continuum periculum, à potenti supremæ Majestatis manu, integrum, illæsumque custodiri. Profunda ista consideratio infinitæ bonitatis, sapientiæ incomprehensibilis, & omnipotentis immensæ, ceterarumque divinarum perfectionum in opere Creationis, omnibusque creaturis, cum Scripturæ veritatibus circa ea revelatis, ponderando insistimus, & affectibus, nunc admirationis, nunc amoris, nunc gratitudinis, laudis, venerationis, æstimationis, cor ad Deum erigimus, una est ex præcipuis fidei, & religionis Christianæ partibus, & schola securissima, qua è tenebris ignorantis nostræ, ad cælestem abundantis lucis fidei regionem ascendere valeamus.

Apparent iis, qui se hoc Fidei munere exercent, omnes creaturæ quasi divinæ bonitatis rore penitus madidæ, & penetratæ, & in qualibet ipsarum, solum Deum intuentibus, sic DEUS, ut inquit Apostolus, omnia in omnibus.

Atque hanc fidei lucem quidam Dei servus debuit habuisse, qui ab oratione veniens, arbores ita amplectebatur, quasi in iis amplecteretur Creatorem.

De mysterio sanctissimæ Trinitatis.

§. 3.

TER augustissimæ Trinitatis mysterium non intelligendo, aut comprehendendo (hoc enim impossibile est) sed ignorantiam nostram humiliter confitendo, vivaciter credere debemus, & in mediis tenebris cum sancto Augustino exclamare: *Credo quod nescio, & propterea scio, quia me scio nescire, quod nescio.*

Sufficiat lumine fidei scire, in DEO perfectissimè uno, tres esse personas Patris, Filii, & Spiritus sancti, & unamquamque earum verè esse DEUM, & habere eandem prorsus Divinitatem, Filium à Patre solo æterna generatione procedere; Spiritum sanctum, à Patre, & Filio, spiratione per modum amoris. Tres istas personas perfectissimè sibi esse coæquales, neque unam perfectiorem altera: quæ illiteratis, & idiotis sufficere debent, qui in hoc, sicut & in cæteris mysteriis, clausis intellectus oculis, iis quæ Ecclesia credenda proponit, contenti, verè summo intra se gaudio exultabunt, quod DEUS, in quem credunt, tam superlucis, & immensus sit, ut se nec videri, nec contingi intellectus nostri vilitate permittat.

* * *

SANCTÆ fidei nostræ fructus principalis est, cognitio JESU Christi Salvatoris, & Domini nostri, & eam ideo in præcitate Joannis loco, Christus vocat vitam æternam; & Apostolus ad Coloss. inquit: *Instruit in charitate, & in omnes divitias plenitudine intellectus, in agnitionem mysterii Dei Patris, & Christi ESU, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi.* Quandoquidem ergo tam excellens sit ista Christi Domini cognitio, ut vita æterna dici mereatur, sique omnis boni origo, & fons, adeo ut ab ea fluxerit conversio mundi, divitiarum contemptus, virginum puritas, Monachorum & Eremitarum solitudo, innumerabilium Martyrum in acerbissimis tormentis constantissima perseverantia, idololatriæ, reliquorumque vitiorum dissipatio: virtutum quoque, ac donorum, & gratiarum, quæ in iustis reperuntur, flumina processerint, non abs re erit, aliquid de hac, quam fide accepimus, Christi Domini cognitione in proximam deducenda disserere.

Prærogativa Humanitatis Christi Domini.

§. 4.

PRIMO, ut altissimam illam circa Christum Dominum fidei cognitionem debite exerceamus, eam considerare debemus, non solum ut hominem, neque solum ut DEUM, sed ut Deum hominem, & hominem Deum; sicut cum videmus carbonem accensum, & in ignem transformatum, ita quoque, modo tamen eminentiori, concipere debemus sanctissimam illam Christi Domini Humanitatem, natura sua vilem, hypostatica tamen, & ineffabili Divinitatis unione penetratam, absorptam, & in Deum transformatam.

Sanctissimæ ergo Humanitatis JESU Christi dignitas ex fidei doctrina penitenda est, quæ altissima proculdubio est, & quæ majore excogitari non possit, cum unita VERBO habeat esse Dei infinitum, tamque immediate Dei personalitate sustentetur vinculo ita illud, & unione tam intima, ut hominem verè efficiat Deum.

Hinc habet ortum ille, quem fidei discimus erga sanctam illam Humanitatem amor, omnem totius Universi amorem incomparabiliter excellens; nam quidquid Deus reliquis omnibus creaturis dedit, finitum fuit, & limitatum; soli Humanitati Filii sui esse communicavit suum infinitum, non creatum, sed seipsum Creatorem, simulque auctoritatem, & potentiam tantam, ut jus dominiumque possideat, in omnem omnino creaturam, & universalem potestatem miracula, aliæque admirabiles, & quidquid ipsi placitum fuerit in cælo & in terra, perpetrando: sic ergo oculis fidei contemplabimur Christum Dominum, non solum ut DEUM, sed etiam ut hominem, cæli terreque, hominum, & Angelorum verum absolutumque